

TIDEVARVET

Hygieniska Eleganta Hållbara

Sölas av Möbel, Sängkläder och Manufakturaffärer i alla Söla länder.
A/B Stockholms Vaddfabrik
Stockholm - Liljeholmen
Kung: Hovleverantör

Vad har hänt?

KRIGET I ABESSINIEN FORTGÅR, men utan att några avgörande drabbningar sista veckan ägt rum. Även om alla underrättelser öra osäkra kvarstår dock att dagligen människoliv spålas genom bomber, kulor eller sjukdomar.

DE SVENSKA RÖDA-KORS-AMBULANSEN, har avrest och uppses bli den första främmande ambulans i Abessinien.

EN STARK SPANNING har på grund av Englands bestämda hållning i sanktionsfrågan förefunnits, icke endast mellan England och Italien utan även mellan det förstnämnda landet och Frankrike, som hela tiden sökt att medla och bryta udden av sanktionerna.

ENGLANDS UTRIKESMINISTER, Sir Samuel Hoare har i Underhuset uttryckt den förklarar, att England icke kommer att handla utanför N. F. och icke självständigt tillgripa militära sanktioner mot Italien.

FEM OLIKA SLAG AV SANKTIONER har nu beslutats i Genève och åtgärder för deras genomförande ha börjat vidtagas i de enskilda länderna.

Nr 1, som innebär stoppande av vapenexporten till Italien samt ifriggande av vapenexporten till Abessinien har sunnit fullföljning i sexton stater, däribland Sverige. **Nr 2**, som innebär spår mot att kredit till Italien har tillfälligt antagits av tre stater. Sanktionsbeslutet nr 3, som är det mest omfattande gäller handelsbojkott mot Italien, d. v. s. fullständigt avspärrande av all import till medlemsstaterna av italienska varor. **Nr 4** innebär förbud mot export till Italien av ett stort antal varor, framförallt sådana som kunna användas till krigsmateriel och har för Sveriges del trätt omedelbart i kraft.

Sanktionsbeslutet nr 5 gäller inbördes stöd medlemsstaterna emellan. Det innebär bl. a. att sådana länder som förlora sina marknader i Italien skola få ersättning, dels genom särskilt gynnsamt tullbehandling, dels genom att övriga medlemsstater öka sin import just från de hårdast drabbade länderna. Importen från länder som inte delta i sanktionerna skall i gengäld strypas åt.

UTRIKESAMNENDEN HAR SAMMANTRÄTT för att ta ståndpunkt för Sveriges vidkommande och man har talat om uttima riksdag. — Utrikesminister Sandler har återvänt från sitt såkert mycket ansträngande arbete i Genève, där han avsevärt bidragit till den goda fart, med vilken N. F:s arbete fortskrider.

FRANSKA STUVERIARBEFARBUNDET har beslutat omedelbar blockad av alla italienska båtar i franska och nordafrikanska hamnar. I ett stort antal av dessa är lossning och lastning redan praktiskt taget omöjliggjord.

EN STORKVARN I AUSTRALIEN uppses ha nekat att ta emot en ordr från Italien på nära 5.000 ton mjöl under motiveringen att den icke önskar sådana affärer, när sanktionerna träda i kraft i andra länder.

En moders nödrop. Engelsk idealism.

Av Nanny Johansson.

Av Lise Lindbäk.

J a — nu är sedan länge kriget i full gång. Förintelsens lävin rullar trots allt — trots alla möten, demonstrationer och kvinnoproppor. Jag kan tänka mig att det finns folk som nu går omkring och säger: »Ja, se där, vad var det vi sa!» Och de församma nog inte att tillägga: »Vad tjånar det till att göra något?»

Kvinnornas »vapenlösa uppror» som manifererade sig i det stora mötet i Auditorium var kanske den starkast flammmande värdepasen, den kastade sitt sken till och med in i de iuktiggas läger. De som aldrig drömt om att göra något vaknade nämligen upp och fann det vara en »shelig plikt» att varna och förmana — inte krigsfantasterna för all del, men de däraktiga kvinnorna som trodde att man kan hindra en naturkatastrof. (Det finns faktiskt ännu folk som anser kriget vara en oundviklig naturkatastrof.) Naturligtvis var det ingen som förordade krig. Fred ville alla ha. Men det skulle sägas på ett annat sätt, inte fullt så högljutt som »Tidevarvets ropande röst». När man läste kritiken kom man osökt att tänka på skaldens ord:

»Vad vår värld är kallt förståndig,
Vad vår värld är fåvitskt klok
och hon lönas för sin klokskap med ett
blytungt trälömsok...»

Tyvärr var det ingen av dem som höll »huvudet kallt» som kom med något positivt — ingen hade några bättre riktlinjor för handlande än vad kvinnorevolten inför krigshotets åskmoln inspirerats att göra.

Klokskapens röst till trots har jag man bör vara glad åt att de tjugo tusen kvinnorna i vårt land hade mot att säga sitt ord. Första september 1935 är en dag som vi bör minnas. Den är ett löfte och en uppfordran: ett löfte om att vi går mot uppvaknandets tider, och en uppfordran till oss att var och en i sin stad akta på det budskap som var dagens samlingssignal.

Amelie Posse-Brázdóvs artikel: »Upp till kamp» var en gnista som med rätta tänande harmens heliga låga i mängas hjärnan. Man harmas över sin egen slöhet och liknöjdhet, och man harmas över dem som mot bättre vetande skickar krigets syndaflojd över världen och som sedan roffar åt sig vrakgods vid stränderna.

»Upp till kamp» var ett varningsrop som ej förklingade obört, det satte i gång en rörelse som vi hoppas skall växa och ta fastare former. Vi måste alla vara med. De tjugo tusen rösterna måste bli fyrti tusen till nästa gång vi möter upp. Jag måste citera några ord ur en gripande artikel från Göteborg (Tidevarvet nr 32). En röstande hade sagt: »Varför gör ej

Nanny Johansson.

författare till En övåkkommen, i olika utvecklingskeden, skildrade i fyra volymer.

Italiens kvinnor så här, för då kunde det väl ej bli något krig, om alla kvinnor säger att de vilja ej skicka ut sina söner och män. Det är väl inte därför vi fått dem och haft allt arbete för dem.» De ord jag här kursiverat grep mig alldies särskilt, just därför att jag kort före det jag läste dem i Tidevarvet hört en italiensk kvinna säga nästan ordagrant samma ord. Hon var moder och hade att skicka sin ende son till Abessinien.

Pojkarna från Tyrolen skickas till Abessinien.

Just vid den tid då Amelie Posse-Brázdóvs artikel kom ut — och kanske lite senare — befann jag mig på resa i Italien och blev vittne till oförglömliga scener i samband med trupptransporter till Abessinien. En moders nödrop har jag satt som rubrik över dessa rader, men det kunde lika gärna ha varit: *många moders nödrop*. Det började redan i Bolzano. Där stod två extratåg fullastade med manskamp som skulle avgå till Syditalien för vidare befordran. Det var inga lyxtåg: gods- och kreatursinkor och uttrangerade tredjeklass personovagnar. Naturligtvis fick ingen obehörig sticka in näsan i dessa vagnar, men man såg det redan utifrån att här var trängt om utrymmet. Och där började såres att i gods-finkorna fanns det inte ens sittplatser. För övrigt skulle ett par andra stuvans in i det redan fullastade persongat, och

(Forts. å sid. 4.)

ARTHUR HENDERSON, det engelska arbetarpartiets betrodda man, nedrustningskonferensens president och energiske förkämpe har avlidit 62 år gammal. Han började sin politiska bana som fackföreningsman, i motsats mot MacDonald gick han vid krigsutbrottet in för kriget och en effektiv krigsföring och arbete för den obligatoriska värnplikten införande i England. Men han blev efterhand mer och mer pacifistiskt inställd. 1915 kom han in i koalitionsregeringen men avlednadsen ur Lloyd Georges regering under kriget på grund

av sitt yrkande att arbetarpartiet skulle delta i en konferens om möjligheterna att göra slut på kriget. 1924 blev Henderson inrikesminister i MacDonalds första ministär, 1929 utrikesminister i hans andra. Hans första åtgärd som utrikesminister var erkännandet av Sovjet-Unionen. När MacDonald gick med i nationalregeringen, skildes hans och Hendersons vägar för andra gången. Henderson föll igenom vid parlamentsvalen 1931 men fick kvarstå som president för Nedrustningskonferensen, vilket han blivit då

(Forts. å sid. 3.)

Det är oenkligen en övergång så kommer fra Genève med det utansesliga diplomatiska snack och nedsettelse av henholdsvis fem-, tretten- och femten-mannskomiteer, och vidare fra Frankrike med den klare primitive och helt utillförte patriotiske egenmytte, till dette hvite Albion, hvor ordene synes å ha en helt annen inneboende valör.

Frankmennene sier det rett ut: Abyssinia er ikke verd en eneste fransk soldats liv. Folkeforbundspakt både hist og her; det var ikke slik ment! Man hadde høist tenkt sig saken omvendt, at hvis Tyskland angrep Frankrike, skulde alle de andre støtte Frankrike. Noen neveneverdige aktivitet fra fransk side var man neppe innstillet på og ønsker også nu efter evne å dra sig unda alle kjedelige konsekvenser. Forsvidt har Laval forsiktede sabotage-politikk sikket de fleste franskenn bak sig. Støtte pakkten — Gud bevær! Men ikke så det kunde sære Mussolini, eller skade fransk handel.

Det syns derimot i utlandet å hærse en vidtgående enighet om, at englenderne ikke taler rett ut. Som en engelsk avis uttrykker saken: »Man taler i utlandet til stadighet om »Englands hykler», og dermed mener man for eksempel at vi hevder å holde kolonier for de innfødtes vel». Avisen kommenterer ingenlunde uttalelsen, og det skulde heller ikke være nødvendig.» I hvert fall er det et faktum, at tonen i den engelske presse

er overordentlig ophøiet, og bitterheten ikke liten over at omverdenen ikke later til å anerkjenne den rene idealisme, hvorved England forsvare rettferdighetens og de små nasjoners sak. Dette resonnement, som ikke bør negligeres, da det for øieblikket ubetinget skaper verdenshistorie, lyder omtrent slik:

Vi, England, har ingensomhelst egen interesse av Abyssinia. Vi er bare imot at Italia urettmessig angriper et annet medlem av Folkeforbundet. Italia opptrår hyklerisk, om noen gjør det! Italia hevder at det er blitt overtalt av Abyssinia, at den abyssiniske här trekker sig tilbake for å provosere italienerne, at den går fremover av samme grunn. Italia påstår at Abyssinia ikke er verdig til å være medlem av Folkeforbundet, skjönt Italia mer enn noen annen, ved siden av Frankrike, støttet Abyssinias ansökning om optagelse i 1923, NB. da Mussolini alt hadde makten. Italia opprøs pusselige over slaveriet i Abyssinia, skjönt det foregår en ikke ubetydelig slavehandel i de italienske kolonier. Italia forlanger å bringe sivilisasjon til Etiopia, skjönt det ikke er ukjent, at Tripolis og de andre italienske kolonier på ingen måte har hatt grunn til å glede sig over det italienske herskap. — Vi, England, kan ikke finne oss i dette hykler! Vel vil vi frende, men ikke til enhver pris.

Resonnementet kunde föres adskillig

(Forts. å sid 4.)

Vi vilja icke familjens opplösning.

Den moderna familjen och dess verksamheter i vårt nuvarande, för traditionellt familjeliv så föga anpassade samhälls är utgångspunkten för två intressanta nyutkomna böcker av två välkända skandinaviska författare: Den ena är Familjekriser och botemedel mot den av Margarete Bonnevie; den andra Stadsborn, en bok om deras fostran i storbarnkammare av Alva Myrdal.

De båda författarna ha, trots olösheterna i problemens upplägning, flera drag gemensamma. Karakteristisk för båda är deras förmåga att klart och fångande formulera det både rörliga och flyktiga förhållandet mellan oss själva och utvecklingen på den punkt, där den just nu befinner sig. Många välbekanta, av de flesta människor mer eller mindre likgiltigt accepterade ting framställas i sitt större sammanhang, så att de stå upp nya och betydelsefulla framför oss. Både »Familjekriser» och »Stadsborn» äro f. ö. rika på spännande drag, liksom allt, där man känner igen sina egna problem. De komma med mängder av påstående och betysande iakttagelser, personliga åsikter och praktiska förslag givna mot en respekterande bakgrund av fakta. Margarete Bonnevie är redan känd hos oss genom sin till svenska översatta bok Aktenskap och arbete. Även denna gång uppehåller hon sig framförallt vid den skriande missanpassning som ännu

råder mellan det moderna arbetslivet å ena sidan och kvinnan som arbetar och moder å den andra. Varför skall det vara så svårt att erkänna kvinnan som en självklar, oumbärlig och uppskattad medarbetare i produktionen och samhällslivet? Varför envisas man att med olika medel söka hålla henne kvar i livsvillkor, som kunde vara motiverade för 20, 30 eller 100 år tillbaka — men absolut icke för våra egna ekonomiska och sociala förhållanden?

Fru Bonnevie ser ett av skälen till det stora motståndet mot kvinnornas självständighet i samhället i det gällande lönesystemet, som är uppbyggt på principen om mannen som ende familjeförsörjare, och företar en inbländning av familjeför-sörjarens ersättning för den en-

(Forts. å sid. 4.)

AB. Sthlms Tillskärareakademi
Drottninggatan 71 A, STOCKHOLM.
Tel. 21 33 10. Sveriges äldsta status-undersköda tillskärarskola för herr- o. damskräddare under yrkeskontroll.
Begränsat pris.
Mönster med vidstående varumärke garanteras för god passform.
Begränsat pris.

Civilskyddet diskuteras i Göteborg.

Den 26 Okt. 1935.

Civilbefolkningens skydd vid anfall från luften var ämnet för en debatt i Göteborgs kvinnliga diskussionsklubb måndagen den 14 oktober.

Klubben, som är s. k. opolitisk, betonde noggrant sin neutralitet i frågan, debatten ville endast möjligheter om allsida belysning över ämnet, sen fick Göteborgarna själva ta ställning.

statens gasverk. Vi sträckte på hälsen, här är o. v. kommer den verkliga sakkunskapen, bäst att passa på. Men vad skall man säga om sådana påstående som sakt gasskadades smårtor icke äro så svåra som deras, vilka särats av projekter. Dödligheten i den förra kategorien är endast 2,9 % mot 43 % för den andra.»

Publiken var fortfarande oviss och undersann och började bli lite trötta. Men den väcktes och väcktes till besinning av dr. Andrea Andreen-Svedberg. Herregud så bra hon var, och vad vi var stolta över henne. Så skall en fredstalar vara.

Ålskvård, saklig och logisk, snårig i repliken, etik- och så bade, men ändå med hjärtat burt, med hela sin själ levande och glädjande för denna sak. Hon påpekade att Röda Korsets planerade broschyr hade andra sifferuppgifter om minbombarnas slagkraft än kapten Jakobssons, att i intet fall några uppgifter om brandbombarnas natur, att i förgäves efterlyst siffror på vad ett eventuellt skydd skulle kosta. Och hon väjade till kvinnorna, att inte finna sig i det nuvarande systemet, att göra revolt, om så måste ske genom att vägra att föda flera barn till världen, innan kriget är avslutat. Hon vann publiken med storm, hennes tal blev kvällens huvudnyhet.

Hennes och Uno Ahrens skulle jag vilja säga. D. v. s. där var några talare till. Ljtnant Kretz berättade om hur gasmasker ser ut och hur man sitter dem på sig; »det är ingen konst att sitta, man bara vränger dem över huvudet så här och knäpper så här». Han bad oss vidare bredda gatorna, helt och hållet ändra stadsbildnen, framhållt att endast höga enkelhus borde få förekomma i nuvarande situation o. s. v. Jag tror inte ens landstomslotsorna tog honom på allvar. — Marie Lous Mohr från Oslo dundrade våldiga. Hon efterlyste bl. a. gasmasker för småbarn och sjuka. Diskussionen blev både hetisg och lång.

Eftermiddag kom förste stadsarkitekten Uno Ahren med de siffror militären vägrade att ge. Han sade, att ett tillämpligt effektivt skrällarsystem här i Göteborg skulle gå löst på 90—100 milj., var ska vi ta pengarna ifrån? Och var ska vi ta pengarna till gasmasker för de 30,000 medellösa familjerna i stan? Han var förtärlig, vi här bara att hoppas att han även i fortsättningen vill hjälpa oss.

Naturligtvis blev varken han eller dr. Svedberg eller dr. Sahlbom eller dr. Hjalmar Andersson eller överhuvudtaget någon från det hållet av pressen behandlad som sakkunnig. Ack nej, de voro alla i en klump känslotänkande, virriga idealister, Jakobsson och Barre och Kretz representerade ensamma den manliga vederhäftigheten. Men det var ju ingenhet annat att vänta. De av publiken, som el vora med oss gick i alla fall hem grundligt omsakade och kanske med ett tvivel på sina Gudars fullkomlighet. Och vad kan man ber begära. Problemet här luftas, militärerna måste fram igen och ge vidare besked. Vi ska inte låta dem vara ifred mera, var säkra på det.

Ingrid Andersson.

Redaktör Sven Backlunds föreläsningsseri 2-3 november 1935 i Viktoriasalen, Tunnelngatan 19.

Europeisk Orientering

Lördagen den 2 november:
 Kl. 18. Italien i Abessinien.
 » 19. Orsomet över Baltikum.

Söndagen den 3 november:
 Kl. 10. Arbetsfronten i Tyskland.
 » 11. Folkfronten i Frankrike.
 » 15. Utvecklingen inom internationalen.
 » 16. Nordens dilemma i Genève.

Biljetter à 2 kr. för hela serien tillhandahållas å A. B. F.s expedition, Vasagatan 38, samt vid föreläsningarna början, då även biljetter à 1 kr. per dubbel föreläsning kunna erhållas.

Nordiska Folkhögskolans elevförbund.

Universell guldjänst

varje söndag kl. 11,30 f. m.
 Snickarbacken 6
 (intill Engelsbrektsplan)
 Sufir föreläsning för alla.

Eldbegängelsen

är den bästa formen för förvandlingen av de avlidnas stof. Upplysningar om eldbegängelsen lämnas å

Svenska Eldbegängelseföreningen (S. E. F.) Stockholmsavdelnings byrå, Sveavägen 25, 2 tr. (hiss). Tel. 20 22 80. Vardagar kl. 10—4, lördagar 10—2.

Medlemsavgiften i föreningen är en gång för alla: för medlemmar i Svenska Eldbegängelseföreningsskassan Kr. 5.—, för 1 annan begravningsskassa inskrivna Kr. 5.— samt för andra Kr. 10.—. Föreningens tidskrift »Sjögns Kr. 3.— pr år (12 nr).

Medlemskap i Sv. Eldbegängelseförsäkringskassan befräda de efterlevande från kostnader och bestrv med den dödes begravning. Läs premier.

Torine Torines
 Symaskinsreparationer ut verkli, fackman. — Rep. Husvarna, Slager Jr. 35 Jr., Hiss skok, bilst. Absolut billigt, med återlig garanti. RAGVALD 16, Kungälv 2. Tel. 43 22 82 och Klara N. Kyngö 29, vid Posten. 21 03 18.

ROSENDAHL VILHEM 18
 Rönninge
 för Klara och Tröta
 Hög beläget vid skog.

Högaktuellt broschyr

Upprustning Nedrustning Avrustning ?

Elof Lindbergs reservation i försvarskommissionen jäms sammanfattning av försvarskommissionens olika förslag
 nu utkomna på Fredens förlag. Pris 50 öre. Aterförsäljare och föreningar hög rabatt.
 Reklivers gentast.
FREDENS FÖRLAG
 Mästaremsgatagan 71, Stockholm.

DJURSHOLM
 Tallidens Vilohem
 rekommenderas. Tel. 366

Frukt
 kvalitets FRUKTCENTRALEN

Eva Andéns Advokatbyrå
 Inneh: Eva Andén.
 Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
 Norrlandsgatan 18.
 Tel. 10 75 75, 10 75 76.
 STOCKHOLM

Stockholms stads Poliklinik vid Kornhamnstorg 4
 Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—10 f. m.
För havandeskap och dess sjukdomar.
 För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM
 LINNÉGATAN 19
 Mottager inackord. även för längre tid.
 Tryggt och ogen. välsk. Tel. 778 24.

Vid dödsfall, rådfråga först
ARVID HOLMS Begravningsbyrå
 St. Eriksrg. 86 (nvid St. Erikspl.)
 om priser m. m. innan beställning göres.
 Tel. 31 88 40 — 30 82 52 ank. best.

TANDKLINIKEN Södermalmsstorg 4
 Mottagar. vard. 10-1, 5-8, lörd. 10-5. Annan tid efter övrensök. 40 77 10. Leg. tandl.
 Kostnadsfri rådf. Billig tandvård.

Centralbadets damfrisering
 rekommenderas
 Elegant. Tel. 20 95 92. Föreläsning.

Alimonda-Institutet
 40-årig homeopatisk praktik.
 Mottagning 11-2. Rådfrågning även pr korrespondens. Begär prospekt och frågelista. Leg. läkare.
 Adress: Uppplandsg. 16, 4 tr. (hiss) Stockholm. Telefon 32 08 99.

Uno Oldenburg Jor
 Jur. Kand.
 Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.

Alla slags juridiska uppgifter; Rättsgångar, skilsmässor, boskinn, ättenskapsförord, bouppctechn., testamenten.
Arméhanddukar 86 cm.
 Många hellösa. Rättis, med blågrå, nästan ostilliga, passande till såväl köke- som toilettsänddukar, pris endast 6,50 pr dus. Obs! 3 dus. fraktslett.
Oskarsons Lager, Kungsg. 7, 331m.

Bagarstugan
 HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
 FOLKUNGAGATAN 65 • 75 37
 GOTGATAN 52 • 533 90

RES TILL Rönninge Gärd,
 Främlingsvärdens Pensionat och Vilohem, Rönninge, tel. 19. Rolytid vilohem. Bra rum. God humanskost. Fullt modernt. Moderat pris.

OBS! NÄRA STOCKHOLM!
 Föreståndare Hj. Johanson.

Aftonkurser för hattmodister
 i snare förarbetetske- och modistarbeten anordnas vid
Stockholms stads skolor för yrkesundervisning.
 Repelagsgatan 24, med början den 4 nov., varefter kursen pågår måndagar och onsdagar kl. 7—9,30 e. m. under 16 veckor. Avgift kr. 15.—
 För inträde fördras att have fyllt minst 17 år och att under minst 2 år have arbetat inom yrket samt att vara mantalsskriven i Stockholm.
 Närmare upplysningar erhållas och skriftliga ansökningar mottagas å skolan, Repelagsgatan 24 kl. 11—1. Tel. 43 11 47. Yrkeskollrektorén.

De lyckliga filbunkarna.

I Morgonbris oktobernumern har redaktörerna Sven G. Strand, Elof Lindberg och Harald Åkerberg uttrytt sig i försvarsskisseringen. I detta sammanhang ger redaktör Åkerberg ett råd till tidningens läsare att icke »ta så gravallvarligt» på frågan om befolkningens öde vid krig. Han motivar detta råd därmed att »Sverige icke erbjuder något tacksammare mål för flygangerpet» och att Sverige knappast behöver riskera att bli indraget i ett krig, där angrepp mot civilbefolkningen kan komma att ingå som ett led i den tänkte fiendens krigföring.

Han upplyser oss att om Londons befolkning »tar saken med välbehållt lugn» och anser därför att »vi nordbor kunna vara som filbunkarna».

Han kan ha vissa förhoppningar om att bli bönhörd när han vädrar till vår svenska benägenhet att stelna och surna. Men han får ursäkta — det vill säga det gör han ju inte eftersom han kallar oss för ilska pacifister — om vi så länge vi kunna känna mot filbunkarnas tilliten. Vi äro den nämligen icke vara berättigad år 1935. Vi ämna fortsätta att fiska i grumligt vatten, eftersom han redan beskyllt oss för att göra det. Vad skall man göra när vartner är sånt?

Vad det exempel beträffar, som herr Åkerberg sätter för oss, nämligen Londons, så hoppas vi inerligt till Stockholm inte skall följa det. London var nämligen med om de två sista panikalen i England, som båda gångerna störtade riktigt bra socialdemokratiska regeringar för att ersätta dem med konservativa regeringar, mer eller mindre kamouflerade.

Vad angår det kommande engelska valet så visar även detta vissa tecken till att bli ett panikval. När man i den grad bereder sig på upprustning som nu England, och är villig att offra — ja redan har offrat — även så viktiga sociala uppgifter som stadsbornens omhändertagande, så råder detta snarare panik än filbunker.

Eftersom vi inte vilja ha en nationell försvarsregering och eftersom vi i likhet med herr Vougt och Åkerberg i försvarskommissionen utgå från att »det är omöjligt att skapa ens ett relativt effektivt skydd för civilbefolkningen», så borde vi ju ha kunnat få kämpa på samma front.

Tyvärr går det inte för oss att slå oss till ro i medvetandet om att försvarskommissionen avstått från att yrka på ett vittgående program för luftskyddets anordnande i fredstid. Kommissionen vill inte att samhället skall organiseras mot en eventuellt hotande fara från luften. Tack, så mycket, det är värdefullt. Men a andra sidan, vad är det som nu sker som en förberedelse till det verkliga avgrändet av vår försvarsfråga? Jo ett preparerande av folket för ett

förnufts- och känslomässigt accepterande av luftkrig och civilskydd! Ingen kan undgå att se hur brännande aktuell civilskyddet just nu är i landet och hur vi håller på att vänja oss vid det.

Det är mot detta accepterande, mot alla planer och begynnande åtgärder för att förverkliga dem som vi revolterar.

De som i denna situation kunna vara filbunkarna ha säkert valt den behagligare lotten. Men däremot hjälpa de oss icke till att ta löd på krigssyftet. Och det är alla avskyvärta och lika förfärligt, antingen Sverige är mer eller det är mindre »tacksamt» som föremål för flygangrepp.

Storängens Vilohem

rekommenderas för luftombytte och vila. Gott bord! Eleganta rum m. utmärkta bäddar. Stora sällskapsrum, radio, piano. Stående lutt, omväxlande promenader, lov- och barskog. Bad och massage av ex. sjukvagnsmäst. Tel. Storängen 146. Endast 15 minuters resa med tåg eller buss från Stockholm.

Föreningen Årsta - Stockholm

Förstklassigt Damhotell
 Norrlandsgatan 8—10 (nvid Normalmatstug), Stockholm.
 Ljusna rum med varmt och kallt vatten och telefon.
 Gott bord. Vackra, trevliga samlingstokaler.

Telefoner: 20 92 07, 20 92 08, 20 95 54, 20 97 50
 »Skidrumen 4,50—6 kr. Dabbelrum 8—10 kr.

Telegramadresser: Årstaklubben, Stockholm.

Vävskolan med mönsterritning och heminredning.

Fortbildningskurser: Komposition med provvävning. Färglära med naturstudier. Materiallära med handspinning. Heminredning med planfärgning och komposition av textilier. Nybörjarkurser för hemvävning, yrkes- och pedagogisk utbildning. Skolhem med billig pension. Tel. 234. Sigtuna Vävskola. Mary van Rijswijk.

Hälsa, viktigast av allt.

Vårda Eder hälsa. Effektivt behandlas gikt, reumatism, ischias, nervsmärtor, rubbingningar i ämnesomsättningen m. fl. sjukdomar enligt Skodsborgsmetoden på **Stockholms Fysikaliska Kuranstalt.**

Tel. 62 54 44. Humlegårdsrg. 18. Tel. 61 06 78. Moderata priser. Begär prislista!

NORRKÖPINGS STUVLAGER

KLÄDESHANDL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
 Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontakt. Detta orsaken till våra bill. priser

De fyrtyo dagarna på Musa Dagh.

Turkiets förföljelser mot armenierna är bland nationalismens blodiga bekräftelser en av de blodigaste. Turkiska Armenien utsattes för upprepade massakrer, som kulminerade under världskriget, då en befolkning på en miljon praktiskt taget utrotades. De härskande ungturkarna i ägsättade systematiska massakrer, dessa skulle kompletteras genom tvångsdeportation. I själva verket undkom endast ungefär en tredjedel av turkiska rikets armeniska befolkning döden i olika former.

Från denna mardröm ur nutidens historia har Franz Werfel tagit ut en episod. Invånarna i ett knippe armeniska småbyar, femtusens människor, män, kvinnor och barn, vill inte godvilligt låta sig slaktas eller fördrivas. De försöks sig på bergst Musa Dagh för att där under ledning av en förnär armenier, vilken levat större delen av sitt liv i Frankrike och har officersutbildning, ta upp kampen mot den våldiga övermakten. Knappförsedd med livsmedel och krigsutrustning, utför denna oövade skara lantfolk det otroliga. Under fyrtyo dagar håller de ställningen på Musa Dagh. Slutligen, då de är nära att duka under, kommer franska krigsfartyg till deras undsättning.

Werfel har med denna dystra och vackra saga om människors lidanden och uthållighet skapat ett epos, som har någont av den homeriska diktnings bredd och detaljrikedom, men också något av dess storhet. Vi får utförliga redogörelser i topografi, militär taktik och folklivsbeskrivning. Berättelsen rullar fram i episk följning av stora händelser och små, upprördhet och vilt, individernas bekymmer och massans liv. De enskilda figurerna medverkar, särskiljes, smälter åter in i gemenskapen och avtecknar sig på nytt i sin egen ensamma försvinnning på det brinnande skogarna kring läget.

Men det hellenska eposets rofyllda rytm är inte Werfels. Hans skildring är sammansatt av hellenska och brutalt orientalska drag. Allt efter som berättelsen fortgår och läget på Musa Dagh förvärras, stegas tempot och slår så småningom över i ett fortissimo av nästan drömlig våldsamhet, där gräsigheter och häjletmed, hejdlöst förfall och övermänskliga lidanden virvar om i kaotisk yxa. Skildringen flödar av feberaktigt starka färger. Denna benägenhet att pressa människoköden till det yttersta, mot höjden eller mot djupet, förefaller att vara typiskt för judiska berättare. Man tänker på Wassermann, med vars storslagna och ändå i all sin storslagenhet plågsamma, moderna hjältesaga, Fallet Maurizius, Werfels bok har åtskilliga beröringspunkter.

Bertrand Russell i Fritt Forum.

Torsdagen den 17 oktober inledde Bertrand Russell i Fritt Forums bordssamtal över ämnet *Uppror mot författat* — Revolt against Reason.

En liten vittnig man med stora svartbruna ögon, skimirande av intelligens stod upp för att säga, att genom historien löper liksom en röd tråd av uppror mot förnuftet och tanken, men att det till sist blir de stora tänkarnas slutatsatser, som dominera värt släktets handlingsliv.

Nu var det i all synnerhet Fichtes så små — jag är filosofen som gjorde sig gällande. Det är den, tillsammans med Carlyles hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

Då denna berusande jag-känsla ingår förening med nationalkänslan blir statsbildningarna fruktansvärda monstra, som till varje pris får att bevisa, att just de av »Mythos» äro korade att lyckliggöra världens hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

Då denna berusande jag-känsla ingår förening med nationalkänslan blir statsbildningarna fruktansvärda monstra, som till varje pris får att bevisa, att just de av »Mythos» äro korade att lyckliggöra världens hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

Då denna berusande jag-känsla ingår förening med nationalkänslan blir statsbildningarna fruktansvärda monstra, som till varje pris får att bevisa, att just de av »Mythos» äro korade att lyckliggöra världens hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

Då denna berusande jag-känsla ingår förening med nationalkänslan blir statsbildningarna fruktansvärda monstra, som till varje pris får att bevisa, att just de av »Mythos» äro korade att lyckliggöra världens hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

Då denna berusande jag-känsla ingår förening med nationalkänslan blir statsbildningarna fruktansvärda monstra, som till varje pris får att bevisa, att just de av »Mythos» äro korade att lyckliggöra världens hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

Då denna berusande jag-känsla ingår förening med nationalkänslan blir statsbildningarna fruktansvärda monstra, som till varje pris får att bevisa, att just de av »Mythos» äro korade att lyckliggöra världens hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

Då denna berusande jag-känsla ingår förening med nationalkänslan blir statsbildningarna fruktansvärda monstra, som till varje pris får att bevisa, att just de av »Mythos» äro korade att lyckliggöra världens hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

Då denna berusande jag-känsla ingår förening med nationalkänslan blir statsbildningarna fruktansvärda monstra, som till varje pris får att bevisa, att just de av »Mythos» äro korade att lyckliggöra världens hälsediktning, som ger vår tid dess prägel, i dess längtan efter dunkelt Mythos och häjletmedigt handling.

»Bättre leva en dag som ett tejan än att slinka omkring ädras som får», blir den devis av ena hjältarna få att håra på bröstet, då de sändas ut att dö den årofullaste av dödar.

vad man kunde vänta sig som resultat av ett tillfälligt ursprung. Men endast den bottenlösa självgodheten kan se människan som ett tillräckligt motiv för Skaparen att skapa. Filosoferna lägger stor vikt vid värden. De säger att vi anser somliga saker gods och att efterströ dessa ting är goda, måste vi själva vara goda för att kunna betrakta dem så. Men detta är ett argumenter i cirkel. En värdeless med andra värdesätningar än våra skulle kunna tycka att de värden vi uppskattar vore tillräckligt avskäckande för att bevisa att vårt uppvor är Satan.»

Inte kunde jag förneka att vår värld är en häxkittling, där människor äro hemfallna åt tvånget att kämpa för livet under sataniska förhållanden. Men när jag mötte blicken i Bertrand Russells levande ögon, som flammade med en dunkel glödslans mot det magra ansiktet och det vita håret, tänkte jag på de människor jag mött, som ägt detta förunderligt sköna ljus i sina ögon. Och jag såg den stora Gudslagen, som flämter i människan.

Nog skall den, vad tiden leder, förföra den Satans trasselssuld vi nu måste erkänna, när vi betrakta vår kultur, och skapa något ännu icke känt, som blir den Heliga Elden en värdig kläddad.

Till sist en sats ur Russells bok *Har natidsmänniskan blir lycklig*: Den höllningen som anstår en människa, är att göra sitt bästa och lämna resten åt Ödet.

Bett Croaford Lundström.

"Barn, föda och hälsa"

Onsdagen den 23 oktober inleddes i Konserthusets lilla sal en serie föreläsningar för allmänheten, särskilt med hänsyn till hushållarna. Kursen heter »Barn, föda och hälsa», och kommer att omfatta 7 föreläsningar. Den vill i samtligt populär och vetenskaplig form ingående behandla en rad av familjens problem, sådana som dessa just nu tramsta för olika samhällsgrupper.

Föreläsare äro doc. Curt Gyllensvärd, överläkaren, doc. Harald Ohlert, laboratorn, med dr Ernst Abramson och professor Adolf Lichtenstein.

Som planläggare av verksamheten står en kommitté sammansatt av representanter för olika yrkesgrupper, nämligen dr Sofia Allevin, fröken Märta André, fru Cécile Brunius, fru Sonja Cramer, fröken Hanna Grönvall, fru Anna Johansson-Vibörg, fröken Agnes Jonsson, fru Lilly Laurent, fru Karin Norlin, fru Ein Residler och fru Brita Akerman-Johansson, som är kommitténs ordförande. Sekretärare är fru Lilly Arhenius, Konsum.

Inträdeskort — till ett pris av 50 öre inkl. garderobsavgift — finnas i följande depeschbyrå: Dagens Nyheter, Streptulan, Stockholms-Tidningen, Gustaf Adolfs torg, och Svenska Dagbladet, Centrum.

Vad har hänt?

(Forts. fr. sid. 1.)
han var engelsk utrikesminister. Han gjorde allt för att hålla liv i Nedsträngskonferensen. Nu lär den väl gå i graven med honom själv.

ETT SENKOMMET ERKANNANDE till den svenska fläckskolan från ledande socialdemokratiskt håll var ecklesiastikministeren lät vid Kjellbergsska skolans hundårsjubileum i Göteborg häromdagen. Han uttryckte öfverbänsamt den stora tacksmäktigheten i vilken hela vår svenska skola befinnas sig till de privata fläckskolorna, som under hårda och prövande tider dristigt grepo sig verket an och på egen risk gottgjorde vad det allmänna försammat i fråga om flickornas högre utbildning.

FOLKETINGSVALET I DANMARK har resulterat i en väldig seger för Stauning och socialdemokraterna, som ökats med nära en sjundedel. Radikale Venstre bibehöll gott och väl ställningen, medan de konservativa gått något tillbaka och Venstre — bondepartiet — som är höger, lidit ett stort nederlag. De största vinsterna procentuellt sett ha ytterlighetsparterna grollt, kommunister, nazister och de nazisternas närsändande nya folkpartiet, Lantbrukarnas sammanslutning, som gjorde Bondetaget för en tid sedan. De ha fått resp. 27,000, 16,000 mot har hällit sin plats.

Storroman
VILHELM MOBERG
SÄNKTBETYG
8:75
BONNIERS

Flera av människorna i De fyrtyo dagarna på Musa Dagh stannar i minnet: Gabriel Bagradian, parisaren som av armeniernas lidanden återförs till sitt folk och blir dess krigiske ledare, den mystiskt renhjärtade armenierflickan Iskubi, apotekaren, denne bildningens narr och martyr, och Sarkis Kilikian, den ryske äventyraren, så illa medfaren av ett oblyggligt liv, utom tud och ben bara ett par döda, kämstostumma ögon återstår. Den lönjvåkande och ständigt förfördelade lille byläraren och självmördaren Oskanian är en armenisk Terstitse, prästen och folkkledaren Ter Haigausan en imponant orientalsk Nestor. Trots att boken främst ger en följd av kraftigt upplagda ytmålningar, växer dessa människors intresse, allt efter som deras ödens trådar spänns hårdare.

Mer än de enskildas intresserar dock massans liv. Scener som de fördrivas tröstlösa tåg eller gråterskornas nattliga färd uppför berget med Gabriels döde son på här har fått storartad plastisk åskådliggjord. Andra, sammansvärvningen i Gabriels trädgård eller råds-scenerna på lägerplatsen, lämna frångående inblickar i massans psykologi. Kampen mellan ordnande och upplösande makter under de fyrtyo dagarna tillhör det väsentligaste i boken. Skildringen av det slutliga sönderfallet under trycket av svält, mödor och nervpåfrestringar är mästergjort. Werfels bok är mer än allt annat romanen om ett folk.

»Ur det dödsrike, där allt, som varit, sjunker här», har Werfel velat lyfta upp det armeniska folkets ofattbara ödes. Med sin rika fantasi och sin skickliga, ibland alltför skickliga, berättarkonst har han fått läsaren att känna och leva med de femtusens armenierna under de fyrtyo dagarna ändlösa och oförigt återgivna lidanden. Mer än genom en driven internationell skriftställdens konst adlas skildringen av en betydande människas bekänsla. Författaren är själv medlem av ett österländskt folk, som utrotats eller fördrivits. Likheten, i öde och typ, mellan armenier och judar är säkerligen inte omedvetet understruken. Och Werfel, som avslutat sitt verk kort efter sedan Hitler kommit till makten, har med fasa igenkännit ungturkarnas nationalistiska politik i Tredje riket. Armenierna öde är till slut alla förttyckta folks. Det är bokens storhet, att den kommer oss att känna detta. I dessa dagar, då den svenska översättningen utgivits, har den dessutom räkat få en ny aktualitet.

Den armeniska skaran blev räddad. Men tusenden och hundratusenden av deras landsmän omkom. Sedan dess har andra folk dukat under för sina förföljelser. Vil lyser de femtusens häjletmed och slutliga räddning som en fackla i mörkret. Men motsändets ledare, Gabriel Bagradian, ökar inte ta emot räddningen; ensam går han tillbaka upp på Musa Dagh. En turkisk kula dödar honom. Därmed slutar boken. Det är liksom om Werfels människokärlighet, alltför oblyggligt besviken, inte måkade fatta möjligheten att slipa undan den sargade mänsklighegens kval.

Sten å Gejlerstam.

Radikala Föreningen i Stockholm hade den 17 oktober ett möte i Publicistklubben lokal varvid redaktör Carin Hermelin talade om *Fredsrarbetet i Genève, inifrån och utifrån*. Sammanträdet, som hölls under ordförandeskap av dr Ada Nilsson, var talrik och intressant. Efter föredraget vidtog en livlig diskussion om kvinnornas uppgifter i kampen mot det moderna kriget.

Will Ni
lära känna
pingstväckelsen

Läs dess litteratur!
Bland årets nyheter nämnes:
G. E. SÖDERHOLM, ANDLIG TILLVÄXT eller Fyra vägar att komma närmare Gud. Häftad 2:75, klombad 4:25.

FÖRLAGET FI LADEL FIA
S T O C K H O L M

Will Ni
lära känna
pingstväckelsen
Läs dess litteratur!

JULENS HÄROLD
Redigerad av Lewi Pethrus och G. E. Söderholm.
Rikt illustrerad kalender med bidrag av flera kända och uppskattade författare. Häft. 1:50, kart. 2:—, kloth. 2:50.

BARNENS HAROLDS JULTIDNING
Redigerad av Axel Swartz.
Intressanta berättelser för barn och ungdom. Omslag och två plancher i flerfärgstryck, 16 sidor, format 20,5 x 27 cm. Pris 40 öre.

JULHÄLSNING FRÅN MISSIONSFÄLTEN
Redigerad av Paul Ongman och G. E. Söderholm.
Rikt illustrerad jultidning med skildringar från fyra missionens läst. 24 sidor, omslaget i flerfärgstryck efter en omplöjning av Arild Forsgren, format 27 x 36 cm. Kr. 1:25.

SMABARNENS JULTIDNING
Redigerad av Axel Swartz.
Berättelser för de mindre barnen. Omslag och två plancher i flerfärgstryck, 16 sidor, format 16 x 23 cm. Pris 25 öre.

FÖRLAGET FI LADEL FIA
S T O C K H O L M

Dr Laura Petri
skriver i
en längre anmälan i Sv. M.
om *Sjuktöterskan Ellen*
Klatts bok:

De voro alla tappra kvinnor
»Just nu är grynings-timmen av det nya kriget är den boken för dagen.»
Tidn. »Lärarinneförbundet»
»En röst av miljoner kvinnoröster, men med auktoritet vida över mängden, en auktoritet som uppfodrar en att lysna. Är den svensk-tyiska sjukstötterskan Ellen Klatts stämma...»
Vasabladet (Finland):
»... en ljungande maning till alla världens kvinnor.»
Provinsintidningen **Dalsland**:
»Den är en fredspropaganda som inget annat, väl värt ett pris i la Nobel.»
Varje svensk kvinna måste äga denna bok!
Häft. kr. 4:50, fint kloth. kr. 6:25.
I bokhandeln och från **Harriers** Bokförlag A. B. Stockholm.

Veckevakten

En moders nödrop.

(Forts. fr. sid. 1.)
där var det inte en mening att de stackars pojarna skulle få sitta, fast många av dem varit på marsch hela dagen från sina alpbayr i Tyrolen.

Militära skådespel med musik och praktfulla färger tycks höra till livets nödförfrif i Mussolinis land, och även vid denna sorgliga avfärd utvecklades den vanliga stäten: flaggor, blommor, blankpolerade musikinstrument, officerare i lysande uniformer och käcka söta balllabar. Den såg sig självt att fascisthyms spelades och att ballablorna kastade blommor och skrek sig besa till il Duces ära.

Den tysta, mörka mas- san av kvinnor.

Men de avresande själva verkade inte att vara lesta stämda och ej heller deras mödrar, systrar och lästmör som de slets ifrån. Det lade sig som en tyngd över bröstet då jag såg denna kompakta, tysta och mörka massa som utgjordes av kvinnor — kvinnor i alla åldrar. Tyrolerkvinnorna har lärt sig att tuga och lida, men tyrolarna som runno lika ymnigt från unga klara ögon som från gamla och skumma, talade sitt tydliga språk. På platformen till ett av de packade extratågerna tog en grupp unga män upp en sång, ingenting om kamp och seger, men heller ingen nödvar — »Negus» som man längre i söder så ofta fick höra. De unga tyrolarna sjöng om sina berg. Refrängen i varje vers var en försäkran om trohet mot alporna och hembygderna. Men »Hembygden» var för dem inte detsamma som Italien. Faderna till flera av de unga männen hade stupat i kamp mot Italien, och det var inte glömt av dem som nu kommenterades ut.

Krigets omänsklighet.

Man fick en hemsk förmåelse av krigets omänsklighet när man såg att inte ens dödsjagade människor skönas från att bli uttagna. Det var ätinstone två i den grupp som stuvades in på persontåget, som månskigt att se omöjligt skulle kunna överleva strapaserna under resan till Afrika. Den ene hade lungtuberkler, och den andre hade några dagar före avresan blivit opererad för magcancer. Han kom direkt från sjukhuset. Båda trodde för all del att de inte skulle behöva resa längre än till Rom, men det är svårt att förstå vad de ens skulle där att göra. Ett litet barn kunde ju ha sett hur det stod till med dem. Eftersom jag lämnade tåget i Verona fick jag inte veta hur det gick, om de levde fram till Rom. Jag tvivlar på det, när jag tänker på hur bara den korta sträckan mellan Bolzano och Verona tagit på deras krafter.

"Inte var det för detta jag fött dig, min son!"

Några dygn efter mitt första möte med abessiniertrupperna reste jag med nattåg från Venedig till Rom, och från den resan är det många bilder som så etnat sig in på minnet att jag nog alltid kommer att se dem. Det började redan i Venedig. Här var samma pomp och ståt som i Bolzano, och här var man ju i »der riktiga Italiens» där de unga männen »gav sitt offer med jubel» som det stod i en tidning dagen efter. Att jublet bland de unga männen var så allmänt, som man påstod, det vill jag inte säga — men nog

fanns det. Mer än en svor vid sin vinfaska att han skulle komma tillbaka med Negus huvud spetsat på sin lans. (Jag skulle knappast tro att lans ingår i italiensarens moderna utrustning, men det betyder väl ingenting vad man säger i krig.) Men ingen kunde säga att kvinnorna jublade. Tvärtom. De gav upp nödrop som skar genom mörk och ben. De mest hjärtslitande scenerna utspelas framför ingången till stationerna. Man måste nämligen ta avsked därute, eftersom de stora massan inte kunde släppas in till tågen. Några kvinnor blev hysteriska och skriade så att polisen måste föra bort dem. Polisen måste också ingå på flera hål och skälla mödrar och söner åt. Det var svårt att slita sig ur sista famntagat. Något av det mest rörande jag såg var en gammal mormor som stod med armarna om två tvillingpojkar som hon absolut inte ville släppa. I det längsta fick gruppen stå ifred, men till sist måste en uniformerad herre leda bort gumman och skicka pojarna in till deras tåg.

I Venedig var det här höörde en mormor säga:

— Inte var det för detta jag fött och uppfostrat dig, min son!

Flera gånger under natten passerade vi sedan stationer där det stod extratåg med unga män och på intet ställe fattades det smattrande musik, hurrande fascister eller gråtande mödrar. Vid en liten station sprang en kvinna bredvid tåget och skriade:

— Min son... min son! du var inte skapad för att dö av malaria eller för att skutas ned som ett oskäligt djur!

I Rom såg man inte så mycket vare sig av krigsfolk eller av krigsstämning, vilket däremot var fallet i Neapel. Där dominerade soldaterna på gator, piazzor och trattorior. Staden var smyckad till fest med flaggor och girtänder. Soldaterna togade genom gatorna, sjöng och flirtade och tog emot blomsterhyllningar.

Avskedet från Neapel.

Det är hemskt att tänka sig att dessa ålskärda, sorglösa pojkar kanhända i detta nu håller på att föra fram dödspsyende tanks, att rikta in maskingevär eller — ännu värre — flyger omkring och kastar ned bomber för att döda och förinta människor som de aldrig ha sett. Just nu är världsoptionen — och det med rätta månskigt att se — emot Italien, men jag kan ändå ej låta bli att säga några ord om dess arma soldater. Under bara ett dygns vistelse i Neapel blev jag vittne till så många vackra episoder i soldaternas samliv med folket. Och jag vill förutskicka den anmärkning som jag alls inte var inställd på att speja efter dylikt. En såg jag ge sina vackraste blommor till en trasig och smutsig gammal gumma, en annan delade ut sina apseliner och gottes till små fattiga trappvargar som med hundra blickar betraktade härligheten. En darande och skräplig gumbe kom och släpade på en börda som var alltför tung för honom, och genast var en ung soldat framme och tog den av honom. Och på kvällen då det var musik och någon sorts akrobatuppväring på en öppen plats, just till truppernas ära, stod nästan varanda soldat med en barnunge upplytt på axeln — skådespelet var ju mera för barn än för »vuxna krigare» uppyste mig en liten piggt trumslagarpojke som också skulle till Abessinien.

Ar de italienska soldaternas vilddjur, så är det kriget som har gjort dem till det. Nanny Johansson.

RADIO fabriken Auditorium reparerar alla apparater snabbt och billigt. Försäljer allhörmedradio av märket Auditorium. Besök vår utställning.

Vasagatan 23. Tel. 20 41 96

Engelsk idealism.

(Forts. fr. sid. 1.)
videre, men her er det fremsatt i hovedsaken. Det er dette og lignende resonneringer som har ført Arbeiderpartiet ved landsmøtet i Brighton med stor majoritet til å stemme for sanksjoner, selvom de kunde tenkes å føre til krig mot Italia, — en beslutning som i sin ideologi ikke er ulik de tyske socialdemokraters stemme for krigsbevilgninger i august 1914. Det er det samme resonnerement som dikterer det engelske liberale partis stilling. Det er noe lignende som får den Nasjonale Regjering, på tross av alle nasjonalistiske og ofte halv-fascistiske tendenser, til å vite at det har folkemeningen i ryggen, når det krever sanksjoner.

Det er en ikke ringe likhet mellom »poor little Belgium» i 1914 og »poor little Abyssinia» i 1935. Idag er det utkommet en karakteristisk bok »Vi kjempet ikke», av Sir Norman Angell og en rekke andre pasifister. Hovedmotivet lyder: Vi var i 1914 mot engelsk intervensjon, men vi er nu for den. Det er høiere, og viktigere, interesser på spill nu. Pasifisme betyr ikke, at man skal la den hvilkensomhelst røver ha fritt spillerum.

Arbeiderpartiets gamle leder, George Lansbury, er derimot gått av på sitt standpunkt: Ingen sanksjoner! Intet som kan lede til krig! Full avrustning, med England i spissen! Arbeiderpartiets leder i Overhuset, Lord Ponsonby, er trådt tilbake av samme grunn. Bertrand Russell skal ha nektet å overtas hans plass av samme grunn. Men som sagt, dette er dissidentene. Folket vil ha sanksjoner, folket vil endog gå til krig for å ha freden sikret.

Jeg tror det er galt, og urettferdig, når det ikke minst i marxistiske kretse til stadighet påstås, at vi her har å gjøre med et førsteklasses hykleri. Jeg tror i hvert fall ikke vi i de fleste tilfelle på noen som helst måte kan tale om et bevisst hykleri. Det er ingen tvil om, at det engelske folk, og til en viss grad også den engelske Regjering, føler sig smertelig berørt, når Parisier aviser roper: »Vi vil ikke i os diktere av Londons City og dets interessers, eller når Amerika ergrer sig over den første »sanksjons» som nektet i la Baron Aloisi tale til U. S. A. via engelsk radio, og hevder at de selv kan utøve den nødvendige censur.

En gjennomsnittlig englander har ingen anelse om den annen side av saken, og Daily Express kan med den rette forargelse tale om utlandet »knymsne» overfor England. Den annen side er neppe i så ferd blitt bedre forklart enn av Bertrand Russell i gårdsdagens »Sunday Referee».

— »Om noen tyve i fellesskap kastet sig over et stort bytte, og plusselig den som hadde fått mest, stanset og sa: »Nei, hør her, gutter! Dette går ikke. Vi må gå frem med årlighet», — da er det ikke rimelig at de andre vilde føle sig overbevist.»

Men slik er Englands stilling internasjonalt sett, hvad Koloni-Herrdommet angår! Vi er i en position av et retirert borglars — som en svindler der har trukket sig tilbake til et hederlig liv.

Dette synspunkt er de fleste englere totalt fremmed og uforsåttlig, så overbevist som de virkelig og opriktig er om at de har koloniseret en fjerdepart av Verden for de innfødtes skyld, og at India vilde være meget ubekvemligere på engas hånd, og simpeltthen ikke forstår sitt eget beste, når det er misforstått.

Andre og viktige synspunkter for Englands holdning, rent materielt sett, er ved sidan av spørsmålet om Nilens kilder følgende: 1) Der er store italienske sympatismer i Egypten, og det kan bli farlig nok. 2) I den Syd-Afrikanske Union er det ikke minst blandt de innfødte en voll-

Vi vilja icke familjens upp- lösning.

(Forts. fr. sid. 1.)
skilde mannens arbetsprestation. Detta är en inkomplex sak, som försvårar, för att inte säga omöjliggör varje steg mot rättvisare fördelning.

När hon föreslår ett system med emansjoner plus vissa former av barn tillägg — ett lönesystem som i ö. varit föremål för en offentlig utredning i Norge och delvis tillämpats bl. a. i Frankrike och Belgien, gör hon det av hänsyn både till kvinnornas Trivsel och till barnens värd. Ty, som hon mycket riktigt framhåller, så som det för närvarande är ställt, kommer den barriska familjen trots familjeförskörelsen alltid att vara orättvist lika ställd i jämförelse med den som har få eller inga barn, men ändå uppbär samma löneförhöjningar. Och detta går ju framförallt ut över det upp- väsende släktet.

Fru Bonnevie vill inte lösa de yrkes-intresserade mödrarnas problem med en vidare upplosning av familjen än den, som redan till viss grad ägt rum tack vare de nuvarande ekonomiska förhållandena. Tvärtom, hon understryker med stort eftertryck att det måste möjliggöras för största möjliga antal människor att gifva sig unga, bilda hem och få barn. Men detta kan inte gå för sig om inte samhället medvetet anpassar sig efter de förändringar som vår vilja förutan oavbrutet äga rum på arbetslivets område.

Om Margarete Bonnevis bok i viss grad är präglad av den kamp om arbetsrättigheterna, som under de senaste årens kris förts med särskild skärpa i så många länder, har Alva Myrdal mera tagit sikte på det förhållandet, att kvinnorna i stor utsträckning faktiskt redan

som anti-italiensk stämning, som förörrig blandt nesten alle negre i Afrika. Dette kan närmesthet före til krigerske forviklinger. 3) Italias stilling i Mittelhavet og den fascistiske stämning på Malta begynder å være mer en ubehagelig. Dette er en grunn nok, og det er ikke vanskelig å finne fler.

Ikke desto mindre tror jeg som sagt at man skal være forsiktig med å fra kjenne England all idealitet. I vår, for den nuværende konflikt overhode var på tapetet, utførte Folkeforbundsunionen i England en stor avstemning om holdningen til Folkeforbundet, og i denne helt uoffisielle avstemning, som nu etterpå har hatt en overordentlig stor politisk betydning, gikk ikke mindre enn 11 millioner avstemmende — om jeg husker rett — inn for anvendelsen av økonomiske sanksjoner, og et par millioner ferre gikk for militære sanksjoner, dette vel å merke i et rent teoretisk tilfelle. En slik ting er ikke uten betydning for bedømmelsen av det engelske folks holdning.

London 14de oktober 1935.

Lise Lindbæk.

ha lämnat sina hem för arbetsuppgifter utanför dem: i fabriker, skolor, affärer, på kontor, ämbetsverk och redaktionslokaler. Den fråga hon uppställer är: Vad skall vi göra för barnen under tiden, hur skall vi tillförsäkra dem den bästa möjliga vård och fostran, fysiskt likaväl som psykiskt? Och det gäller här framförallt barnen i städerna.

Också fru Myrdal håller styvt på att de åtgärder samhället bör vidtaga inte skola gå ut på ett avstafjande av hemmen utan på en utvidgning och komplettering av hemupfostran. Hon utgår ifrån förhållandena sådana de äro med den allmänna trångboddheten, med mödrar, som för familjens utkomst skall äro nödsakade att arbeta ute, med ytterst ofullständiga anordningar för barnen i städerna. Deras lekplatser utomhus är gårdar eller gator, inomhus ha de ofta inte ens egen lekvrå, de institutioner som hittills åstadkommit för att hjälpa hemmen med omhändertagandet av barnen ha trots mycket god vilja och personliga insatser ofta icke mött vad de allmänna intresser skulle ha gjort en tidsenlig utveckling möjlig.

Det förslag till moderna och ändamålsenliga storbarnkamrader för heldags- och halvdaysbarn, som fru Myrdal lagt fram, innehåller mycket både av praktiska detaljer och allmänna principer.

Att referera alla de uppslag hon kommer med torde vara ganska överflödigt, då boken helt säkert kommer att läsas med intresse av både föräldrar och andra uppfostrare.

Om denna liksom om Margarete Bonnevis gäller att den inspirerar både till fortsatta studier och till fortsatt diskussion. Helt säkert är det just detta som varit de båda författarnas mening.

C. H.

Margarete Bonnevis: Familjekrisen.

Aschehög, Oslo. Kr. 2:80.

Alva Myrdal: Stadsbarn, Kooperativa förbundet. Kr. 3:50.

Fogelstadförbundare!

Folkhögskolornas elevförbunds Stockholmsorganisation håller söndagen den 3 nov. sängstämna i Konserthusets lilla sal. Kl. 1/2 3 till 1/2 5 är det förövning och direktföreläsning i radio till kl. 5. Alla, som älska unison sång, äro hjärtligt välkomna.

Fogelstadförbundare, som önska deltaga i gemensam kaffedrickning efteråt, torde anmäla detta till Signe Bengtsson, tel. 40 76 31.

Redaktör Sven Backlund, som nu inte på länge lätit höra sig i Stockholm, kommer att i nästa vecka, den 2 och 3 nov. hålla en serie föreläsningar om aktuell europeisk politik. Föreläsningar, som äga rum i Viktoriasalen, Tunnelgatan 19, ta sin början lördag kl. 6 e. m. Hela serien kostar 2:— kr. Varje dubbelföreläsning 1:— kr.

Som anordnare står Nordiska folkhögskolans elevförbund.

Bland
tidevarvets
mest anlitade
boktryckerier står
Zetterlund & Thelanders
fortfarande bland
de främsta

RADIKAL prispolitik,
kort leveranstid och gediget
utförande garanteras våra kunder.

SKEPPSBRON 40 - STOCKHOLM
TELEFON: 23 11 80 (VÄXEL)

